

Domov důchodců Ústí nad Orlicí
Cihlářská 761, 562 01 Ústí nad Orlicí

MĚSÍČNÍK

DOMOVA DŮCHODCŮ
Ústí nad Orlicí

2. ČÍSLO/ ÚNOR 2025
PO PŘEČTENÍ, PROSÍM, PŘEDEJTE DALŠÍMU
OBYVATELI!

MILÉ ČTENÁŘKY, MILÍ ČTENÁŘI,

V únoru jsme si všichni zvykli na nový rok a smířili se s tím, že jsme zas o rok starší. Sněhu není zatím mnoho, a pokud napadne, radují se z něj hlavně děti.

V únoru odlétají havrani, a to už má zima opravdu na mále. A přilétá ten, který *musí na Hromnice vrznout, i kdyby měl zmrznout.*

Únor je poslední zimní měsíc. Jeho název souvisí se slovem „*nořit*“, protože se led noří, puká a láme.

Dopřejte si zimního odpočinku s naším Měsíčníkem v ruce.

Užívejte si pohledů z okna, kdy poletují sněhové vločky a vše je aspoň na chvíli bílé a krásně čisté.

V tomto měsíčníku společně přivítáme Masopust, zajedeme na Matějskou pouť a zjistíme, co všechno nám v dobách dávno minulých přinesl únor.

Krásný únor a příjemné počteníčko Vám přejí

Eva Plívová a Dana Matoušková

Vaše sociální pracovnice

CO NÁS ČEKÁ V ÚNORU

V úterý 11. 2. od 14.00 hod. – **ZÁŽITKOVÁ NÁVŠTĚVA SOVIČEK** – nenechte si ujít setkání s paní Viktorií a jejími sovami. Sejdeme se v tělocvičně ve 4. patře budovy B.

V úterý 18. 2. od 13.30 hod. – **MUZIKOTERAPIE S VĚRKOU** – přijďte si zanotovat známé lidové písničky do tělocvičny ve 4. patře budovy B.

Ve čtvrtek 27. 2. od 13.30 hod. – **MASOPUSTNÍ KAVÁRNIČKA** – zveme Vás na první společné setkání v novém roce u kafička či čaje. Těšíme se na Vás v jídelně v 1. patře budovy B.

Ve středu 12. a 26. 2. se od 13. 30 hod. koná **BIBLICKÁ HODINKA** ve společenské místnosti ve 2. patře.

Každou sobotu probíhá od 14 hod. **MŠE SVATÁ** v tělocvičně ve 4. patře.

INFORMACE Z DOMOVA

Vážení obyvatelé,

ráda bych Vám poděkovala za trpělivost, se kterou přijímáte stavební práce v Domově. V současné době finišují práce na výstavbě nového evakuačního výtahu, tyto práce byly na prach a hluk velice náročné. Od stavební firmy máme informace, že nejnáročnější období na hluk a prach se blíží ke konci.

V úterý 11. 2. 2025 k nám zavítá pan starosta Petr Hájek, aby slavnostně poklepal základní kámen pro nový pavilon D.

Vím, že současná situace pro Vás není komfortní a nemusí působit příznivě na Váš psychický stav. Navázali jsme proto spolupráci s Poradnou pro rodinu Pardubického kraje za účelem poskytování psychologické pomoci a podpory. Od úterý 11. 2. k nám začne pravidelně každých 14 dní docházet paní Bc. Lucie Stehlíková, která se zaměřuje na práci v krizových situacích.

Velmi oceňuji vstřícnost Poradny a věřím, že její služby přispějí k dalšímu zkvalitňování péče v našem zařízení. V případě zájmu, neváhejte službu Poradny využít, probíhá diskrétně a bezplatně.

Zprostředkování Vám zajistí sociální pracovnice.

Eva Gibišová, ředitelka

PRANOSTIKY NA ÚNOR

- Únor bílý, pole sílí.
- Leží-li kočka v únoru na slunci, poleze v březnu za kamna.
- Na Hromnice musí skřivánek vrznout, i kdyby měl zmrznout.
- Masopust na slunci, pomlázka u kamen.
- Na svatého Matěje do závěje naleje.
- Netrkne-li únor rohem, šlehne ocasem.
- Jestli únor honí mraky, staví březem sněhuláky.

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ SVÁTKY

2. 2. Hromnice – svůj název odvozují z hromniček, svíček, které naši předkové

zapalovali ze strachu před hromy a blesky. Hromnice otvírají období, které vrcholí rozpustilým masopustem. Oslavy masopustu mají dávnou tradici, už ve středověku chodily průvody masek, jedlo se, pilo a tancovalo. Medvěd patří k nejstarším maskám a téměř nikdy v průvodu nechybí, kobylu musí tvořit dvojice, slamák ze slámy, biřic, kominík, smrčka, plno řemeslníků

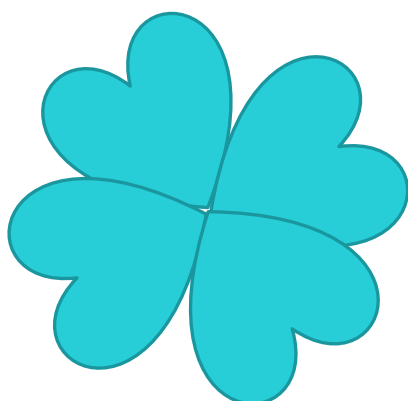
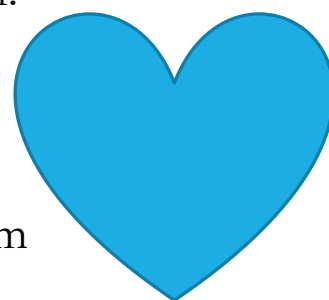
a hudebníků. Smaží se koblihy, šišky, boží milosti, pečou se koláče, buchty, dekorativní vrkoče, věnce. Popeleční středa zahajuje předvelikonoční půst.

3. 2. Blažej - *Na svatého Blažeje slunce ještě nehřeje.* Blažej je patron větrů.

6. 2. Dorota – *Svatá Dorota stromy sněhem ometá.* Dorota je patronkou zahradníků a květinářů.

14. 2. Valentýn – Tento svátek se u nás neslaví dlouho, ale stal se velmi oblíbeným u mladých a zamilovaných.

Správná valentýnka má být anonymní, můžete jí poslat komukoliv, koho máte rádi. Láska a kamarádství, vyslovené tím nejmenším přáníčkem, každého zahřeje u srdce.

MASOPUST

Masopustní období začíná od svátku Tří králů, tedy 6. ledna, a končí v úterý o půlnoci před Škaredou středou, přesně 40 dnů před Květnou nedělí.

Masopust není přímo svátkem církevního roku, ale velmi těsně s ním souvisí. Klasické masopustní veselí ale trvá především tři dny před Popeleční středou.

Je to krátké období před začátkem postní doby, v němž se lidé radují, veselí, pořádají zábavy, hostiny a maškarní průvody.

Jiné označení pro masopust je karneval – jedním z vysvětlení tohoto slova je latinský původ a znamená to něco jako „dát sbohem masu“, než začne půst (více v dalších sekcích postní doby). Slavení masopustu může mít různé podoby, jinak ho prožívají lidé na venkově a jinak ve městě.

JAK SE SLAVIL MASOPUST DŘÍVE

Někdy se udává, že masopustní období trvalo již od slavnosti Tří králů (Zjevení Páně) do popeleční středy. Klasické masopustní období ale trvalo 3 dny před popeleční středou. Začínalo masopustní nedělí, kdy se rodina sešla k bohatému obědu. Poté se

všichni chystali k muzice, kde se hlavně tancovalo, někdy až do rána. Také pondělí bývalo ve znamení tance, zábavy a veselí.

Vyvrcholením masopustního veselí bylo úterý. Na tento den si každý připravil nějakou masku do průvodu maškar, někde se i hrála divadelní představení. Lidé v maskách obcházeli jednotlivá stavení a prováděli různé taškařice. V žádném domě nechybělo malé pohoštění, dospělí často dostali i „něco pro zahřátí“, takže průvod byl stále veselejší. Mezi nejčastější masky patřili: medvěd (s medvědářem), kuň, kozel, kominík, bába s nuší a mnoho dalších.

Toto veselí všude končilo přesně o půlnoci. Ponocný zatroubil na roh a lidé byli vyzváni, aby se rozešli do svých domovů. Začala totiž popeleční středa a s ní přísný předvelikonoční půst.

MATĚJSKÁ POUŤ

Matějská pout', zkráceně jen **Matějská**, je jarní zábavní akce s pout'ovými atrakcemi provozovaná v zábavním parku na Výstavišti v Praze-Bubenči u hranice Holešovic. Začíná v době původního svátku sv. Matěje (24. únor) a navazuje na tradici výročních poutních slavností ke kostelu svatého Matěje v Dejvicích.

HISTORIE

První záznam o konání poutí ke kostelu sv. Matěje je z roku 1595, kdy papež Klement VIII. vyhlásil na žádost tehdejšího

pražského probošta Jiřího Bartholda Pontana z Breitenberka plnomocné odpustky pro poutníky do zdejšího kostela.

Od té doby se – s výjimkou krátkého období po bitvě na Bílé hoře – rozvíjela tradice velkých svatomatějských poutí. K proslulosti této pouti významně přispěla skutečnost, že se jedná o první jarní pout' v Praze. Poutní křížová cesta ke kostelu začínala poblíž nynější stanice metra Hradčanská a byla lemována dvanácti raně barokními kapličkami, z nichž se zachovala v pozměněné podobě pouze kaple sv. Jana Nepomuckého.

Vzhledem k posunu charakteru pouti od náboženského k zábavnímu a zvýšení počtu účastníků, jimž už zdaleka nepostačovalo prostranství před budovou fary, se stánky a pout'ové atrakce postupně přesunuly do nižších úseků poutní cesty, zejména pak (od r. 1926) na volné prostranství při nově budovaném Vítězném náměstí.

V období první republiky se této pouti účastnilo přibližně čtvrt miliónu lidí. V roce 1928 natočil režisér Josef Kokeisl film *U svatého Matěje, když se slunko zasměje* s dodnes známou písničkou Karla Hašlera *U svatého Matěje*.

Kvůli výstavbě dalších budov ČVUT v Dejvicích byla zábavní část matějské pouti přesunuta. Roku 1960 se konala na Letné, později i v Modřanech a na Břevnově. Od roku 1963 či 1964 byla přesunuta do tehdejšího Parku kultury a oddechu Julia Fučíka v Bubenči (nynější Výstaviště) a nabyla masových rozměrů. V 90.

letech 20. století se počet účastníků přiblížil jednomu miliónu, poté poněkud klesl a v dalších letech se ustálil na přibližně 700 tisíc návštěvníků.

ATRAKCE

Historicky nejznámější zdejší atrakcí byla zřejmě horská dráha *Cyklon* (1974-2018, výška 13 metrů a délka dráhy 440 metrů), byla to jediná stálá ocelová horská dráha v Česku. Ruské kolo z roku 1981 měřilo 33 metrů. V roce 2018 však byly horská dráha i ruské kolo a další stálé atrakce z areálu odstraněny. Původní kolo bývá později nahrazeno holandským 55m vysokým ruským kolem s uzavíratelnými kabinkami, přítomny jsou také horské dráhy, které jsou menší než původní *Cyklon*. Horská dráha *Cyklon* bude po rekonstrukci znovu v provozu od 22. února do 13. dubna 2025 v zábavním parku na Výstavišti.

Matějská pouť hostí okolo stovky dalších atrakcí, pro vyznavače adrenalinových atrakcí např. centrifuga *Booster* (největší v Evropě), *Katapult Bungee*, vodní atrakce, „myší“ horská dráha *Super Mouse*, strašidelné zámky, domy smíchu, motion simulátory, střelnice, kolotoče, řetízkové kolotoče, houpačky, skákací hrady, houpací lodě, autodromy, zvonkové dráhy, lochnesky a samozřejmě stánky s laskominami a občerstvením.

U svatého Matěje, Karel Hašler

1. sloka

U svatého Matěje,
když se slunko zasměje
na pouti hezkých
pannen
jak když máku naseje.

2. sloka

Chodila tam, chodila,
jedna panna rozmilá,
měla sukni květovanou
tůze se mi líbila.

3. sloka

Koupil jsem jí z
perníku,
srdce za čtvrt zlatníku
a husara se šňůrami
na cukrovém vraníku.

4. sloka

Začal jsem s ní
žertovat,
že bych jí chtěl milovat,
za to srdce perníkové
musela mi svoje dát.

5. sloka

Při té krásné pohodě
šlo vše jako po vodě,
tančili jsme rej dováka
u Matěje v hospodě.

6. sloka

Po tanci jsme za chvíli
do Prahy se vrátili,
slad'oučkými hubičkami
cestu jsme si krátili.

7. sloka

Od Matěje ke
městu
svítil měsíc na
cestu,
když jsem já si
Bruskou branou
vedl z pouti
nevěstu.

SVATÝ MATĚJ

Podle legendy se svatý Matěj narodil v Betlémě a pocházel z bohaté rodiny. Hluboce toužil po příchodu Spasitele. Připojil se tedy k Ježíšovým učedníkům a provázel ho od křtu v řece Jordán, přes ukřížování až k jeho zmrtvýchvstání. Po Ježíšově nanebevstoupení bylo potřeba zvolit nového apoštola, který by nahradil Jidáše, který Krista zradil a opustil. Do užšího výběru postoupili dva – Josef zvaný Barsabáš a Matěj. Rozhodnout se mělo losem a štěstí se usmálo na Matěje. Jako apoštol se Matěj vypravil do Afriky, aby zde hlásal evangelium. Prošel přes Palestinu, Malou Asii až do Nubie a Etiopie, kde byl kolem roku 63 kamenován a popraven sekerou, která je i jeho atributem.

Svatý Matěj je patronem stavebních řemeslníků, řezníků, cukrářů, kovářů, krejčích a mládeže. Vyzývá se proti manželské neplodnosti, při černém kašli a neštovicích i jako ochránce správných rozhodnutí.

Svatý Matěj slaví svůj svátek 24. února. Je mu zasvěcen kostel v Praze-Dejvicích. Už od roku 1595 je s ním spojená první jarní pout' v Evropě – tzv. Matějská.

VÝZNAMNÉ ÚNOROVÉ DNY NAŠÍ HISTORIE

2. ÚNORA 1993 – Václav Havel se stal prvním českým prezidentem

Dramatik, esejista, disident a kritik komunistického režimu, později politik a státník Václav Havel (1936–2011) se v roce 1989 stal devátým prezidentem Československa. Po rozdělení Československa 1. ledna 1993 vznikly dva nové samostatné státy, Česká republika a Slovenská republika, a Václav Havel se tak stal prvním prezidentem České republiky. Úřad zastával do roku 2003.

3. ÚNORA 1342 – povodně poničily Juditin most v Praze

Při povodni byl v Praze zničen 170 let starý Juditin most, předchůdce Karlova mostu.

5. ÚNORA 1365 – vysvěcení Kaple svatého Kříže na Karlštejně

Za přítomnosti císaře a krále Karla IV. byla na hradě Karlštejně vysvěcena Kaple svatého Kříže. V hlavním posvátném prostoru hradu v druhém patře Velké věže se uchovávaly říšské a později české korunovační klenoty.

7. ÚNORA 1311 – nástup Lucemburků na český trůn

Na český trůn usedla dynastie Lucemburků: 7. února 1311 byl Jan Lucemburský korunován českým králem a Eliška Přemyslovna českou královnou.

7. ÚNORA 1885 – založení Uměleckoprůmyslového musea

Právě 7. února 1885 bylo založeno Uměleckoprůmyslové museum v Praze. Ve stejný den byla otevřena první expozice v Rudolfinu. Neorenesanční budova vznikla v letech 1876–1884 podle návrhů architektů Josefa Zítka a Josefa Schulze a na počest syna císaře Františka Josefa I., rakouského korunního prince Rudolfa, dostala jméno Rudolfinum. Praha slavila otevření budovy 7. února 1885 a svému kulturnímu poslání sloužilo Rudolfinum až do roku 1919, kdy se stalo sídlem poslanecké sněmovny Československé republiky.

8. února 1865 – Gregor Johann Mendel zveřejnil zákony dědičnosti

Přírodovědec a zakladatel genetiky Gregor Johann Mendel představil na zasedání Přírodovědného spolku v Brně výsledky několikaleté práce a zformuloval Mendelovy zákony dědičnosti, které umožňují vědecké pěstování rostlin a živočichů.

11. února 1955 – první přímý televizní sportovní přenos v Československu

Ze zimního stadionu na Štvanici, kde se hokejisté Prahy utkali se švédským klubem Leksand, nabídla Česká televize první přímý

televizní sportovní přenos v Československu. Zápas komentoval Vít Holubec.

12. února 1784 – vznikl královského hlavního města Praha

Spojením čtyř samostatných královských měst (Staré Město, Nové Město, Malá Strana, Hradčany) vzniklo 12. února 1784 Královské hlavní město Praha.

12. února 1925 – první rozhlasový přenos z Národního divadla

Z Národního divadla v Praze se 12. února 1925 uskutečnil první rozhlasový přenos. Tehdy jediná stanice Radiožurnál nabídla posluchačům Smetanovu operu Dvě vdovy. Stačil k tomu jeden mikrofón a telefon.

14. února 1970 – první barevné televizní vysílání

Prvním pokusným vysíláním barevné televize v Československu byl právě na Valentýna v roce 1970 přímý přenos z mistrovství světa v lyžování ve Vysokých Tatrách na Slovensku.

20. února 1975 – otevření obchodního domu Kotva

Na náměstí Republiky v Praze byl otevřen obchodní dům Kotva, postavený podle návrhu manželů Machoninových.

22. února 1998 – čeští hokejisté získali zlatou medaili na zimních olympijských hrách v Naganu

Punc klání nejlepších hráčů planety dostal lední hokej v programu zimních olympiád až v Naganu 1998, kdy se ho poprvé v historii

zúčastnily i hvězdy z NHL. Češi turnaj vyhráli a domů si odvezli zlaté medaile. Letecký speciál Tupolev Tu-154M, který dopravil olympijské vítěze zpět do Prahy, můžete vidět v Leteckém muzeu v Kunovicích.

26. února 1990 – konec sovětské okupace Československa

Ministři zahraničí Jiří Dienstbier a Eduard Ševardnadze podepsali smlouvu o stažení sovětských okupačních vojsk z Československa. Poslední vojáci okupačních vojsk odešli z naší země 21. června 1991.

28. února 1883 – pražské Staroměstské náměstí bylo poprvé osvětleno elektřinou.

Na Staroměstském náměstí v Praze se poprvé rozsvítily elektrické lampy. Vynálezce František Křížík použil k osvětlení náměstí svůj vynález, obloukové lampy.

TRÉNUJEME PAMĚŤ

1. Jakou zabíjačkovou pochoutku označuje pojmenování sulc?

- a) Tlačenka
- b) Slanina
- c) Huspenina

2. Čím se plní jitrnice a jelita?

- a) Ovarem
- b) Prejtem
- c) Paštikou

3. Jak se nazývá nástroj řezníků na broušení nožů?

- a) Ocílka
- b) Grmolec
- c) Zvonek

4. Kotek je jiný název pro vepřové?

- a) Ucho
- b) Ocásek
- c) Koleno

5. Nejkvalitnější část stažené vepřové kůže z oblasti hřbetu a boků se nazývá?

- a) Pajšl
- b) Krupon
- c) Šlem

6. Co si dříve používalo k porážce prasete místo jateční pistole?

- a) Poplašná pistole
- b) Šíp
- c) Pantok/sekera

7. Z jakých surovin se skládá vejmrda, příloha k zabíjačkovým specialitám?

- a) Míchaná vajíčka s kmínem
- b) Kroupy a pohanka
- c) Strouhaný křen a jablka

8. Obcházka je?

- a) Pečený jelitový prejt
- b) Směs do tlačanky
- c) Mleté maso na zabíjačkovou sekanou

9. Lák, do kterého se nakládá maso před uzením, se skládá z?

- a) Sádla a soli
- b) Želatiny a zeleniny
- c) Převařené vody, soli a česneku

10. Šlemování je?

- a) Odstranění štětín prasete
- b) Úprava masa
- c) Opracování a vyčištění střev

11. Zmijovka je?

- a) Tradiční vzorovaná řeznická čepice se zahnutým lemem?
- b) Jehla na špikování masa
- c) Tradiční zabijačková omáčka

12. Tradiční černá zabijačková polévka se lidově nazývá?

- a) Faska
- b) Kulajda
- c) Prdelačka

Správné odpovědi: 1c, 2b, 3a, 4a, 5b, 6c, 7b, 8a, 9c, 10c, 11c, 12a.

SMĚJEME SE

Majitel vleku si stěžuje lyžařskému instruktorovi: „Sjezdovka je teď tak přeplněná, že se skoro nedá sjet.“

Instruktor se pousměje: „Tak to bych ti mohlo na hodinku půjčit své žáčky. Jestli je dostaneš nahoru, tak ti to tady zaručeně vylidní!“

Na horách: „A že se říká, že sportovec nepije. No řekněte pane Kraus, mohl by takhle lyžovat strízlivej člověk?“

Přijde Krakonoš do pekárny a říká: „Já si vezmi půlku Šumavy!“

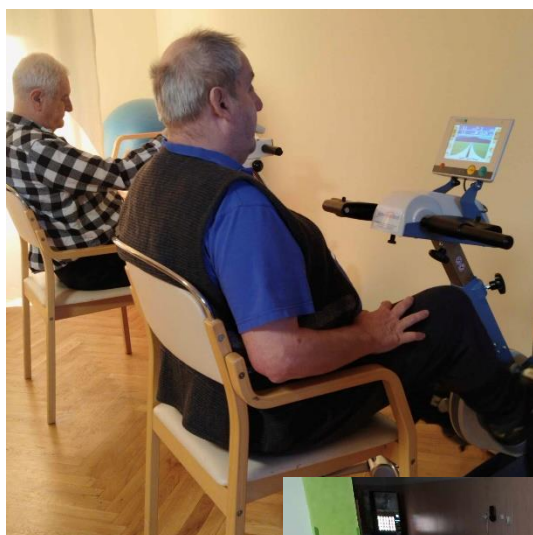
Víte, jací lidé jsou nejmenší na světě?
Silničáři. Jen napadne pět centimetru sněhu a už nejsou vidět.

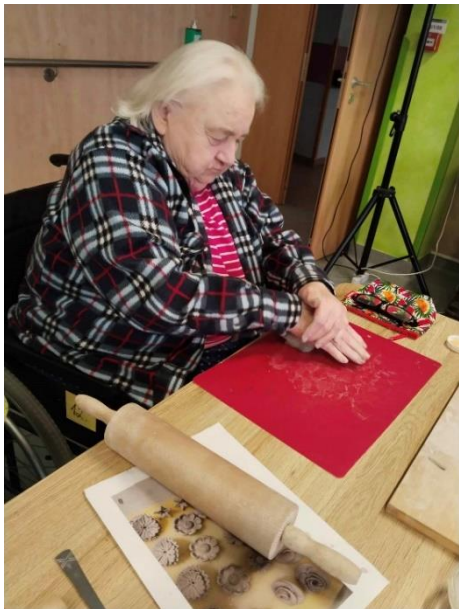

Lyžař radí unavené, do kopce těžce stoupající lyžařce: „Slečno, příště si vezměte malé boty, budou Vás do kopce tlačit!“

JAK JSME SE MĚLI V LEDNU

Zdroje:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Mat%C4%9Bjsk%C3%A1_pou%C5%A5

https://www.patrola-slapeto.cz/cd/text.php?cd=15&act_row=20

<https://www.pranostika.cz/unor.html>

PRANOSTIKY ROKEM KROK ZA KROKEM, Albatros Praha, 2006, Z.
Kovaříková, Viola, Lyčková, ISBN 80-00-01989-2

<https://www.kudyznudy.cz/aktuality/vyznamne-dny-nasi-historie-co-se-stalo-v-unoru>

<https://deti.vira.cz/kalendar/masopust/jak-masopust-probihal-drive>

<https://deti.vira.cz/kalendar/masopust>